

**Інформаційна довідка
щодо проєкту Закону України
«Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні
правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення правил
зупинки, стоянки та паркування на місцях для осіб з інвалідністю»
(реєстр. № 15403 від 13.07.2026)***

***Анотація.** В інформаційній довідці розглянуто питання посилення адміністративної відповідальності за порушення правил зупинки, стоянки та паркування на місцях для осіб з інвалідністю в контексті проєкту Закону України (реєстр. № 15403 від 13.07.2026). За результатами аналізу визначено ризики законопроекту.*

***Ключові слова:** адміністративна відповідальність, адміністративне правопорушення, зупинка, стоянка, паркування, особа з інвалідністю, штраф.*

Вступ

В умовах правового режиму воєнного стану, який триває понад чотири роки, в Україні спостерігається стрімке збільшення кількості людей із набутою інвалідністю внаслідок бойових дій, що вимагає негайної адаптації міського простору та підвищення культури дорожнього руху. Забезпечення доступності громадського простору для осіб з інвалідністю є одним із ключових елементів реалізації принципів рівності, поваги до людської гідності й соціальної інтеграції. Одним із проявів такої доступності є можливість осіб з інвалідністю та водіїв, які їх перевозять, користуватися спеціально відведеними місцями для зупинки, стоянки та паркування транспортних засобів.

Метою проєкту Закону України (реєстр. № 15403 від 13.07.2026) (далі – законопроект), як зазначено в пояснювальній записці до нього, є підвищення ефективності адміністративно-правового захисту права осіб з інвалідністю, а також водіїв, які перевозять осіб з інвалідністю, на безперешкодне користування спеціально відведеними місцями для зупинки, стоянки та паркування транспортних засобів.

Законопроектом пропонується внести зміни до статей 122, 152¹, 219, 222, 255, 265⁴, 277, 279¹, 288 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) щодо: уточнення складу правопорушення, пов'язаного із порушенням правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів на місцях, на яких дозволено зупинку чи стоянку лише транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю; запровадження самостійного складу адміністративного правопорушення у вигляді неправомірного використання на транспортному засобі розпізнавального знака «Особа з інвалідністю» та встановлення покарання за це; запровадження відповідальності за паркування транспортного засобу без встановленого на ньому розпізнавального знака «Особа з інвалідністю» на місцях, призначених для безоплатного паркування транспортних засобів, якими керують особи з інвалідністю або водії, які перевозять таких осіб; позбавлення членів громадських організацій осіб з інвалідністю функціональних повноважень зі

складання протоколів із метою забезпечення єдиного підходу щодо фіксації, розгляду та притягнення до відповідальності винних осіб виключно уповноваженими органами.

Законопроект є логічним продовженням попередніх законодавчих ініціатив і за предметом правового регулювання є дотичним до таких проєктів Законів України: «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення правил зупинки, стоянки та паркування на місцях для осіб з інвалідністю» (реєстр. № 13426 від 26.06.2025), «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення прав осіб з інвалідністю у сфері зупинки, стоянки та паркування транспортних засобів» (реєстр. № 13426-1 від 11.07.2025), «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення правил зупинки, стоянки та паркування на місцях для осіб з інвалідністю» (реєстр. № 13426-2 від 11.07.2025), «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення правил зупинки, стоянки та паркування на місцях для осіб з інвалідністю» (реєстр. № 13426-3 від 14.07.2025).

З урахуванням мети та завдань представлений законопроект наближений до проєкту Закону України (реєстр. № 13426-2 від 11.07.2025), положення якого спрямовані на удосконалення КУпАП в частині посилення відповідальності за правопорушення у сфері зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів на місцях для осіб з інвалідністю.

З огляду на викладені в законопроекті пропозиції, вважаємо за доцільне зазначити таке.

Основна частина

Згідно із частиною шостою статті 122 КУпАП та частиною шостою статті 152-1 КУпАП (у редакції законопроекту) передбачається встановлення граничного штрафу у розмірі ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за вчинення правопорушення, яке передбачає зупинку чи стоянку транспортних засобів на місцях, що позначені відповідними дорожніми знаками або дорожньою розміткою, на яких дозволено зупинку чи стоянку лише транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю (крім випадків вимушеної стоянки), без встановленого на них розпізнавального знака «Особа з інвалідністю», а так само у випадку створення перешкод водіям з інвалідністю або водіям, які перевозять осіб з інвалідністю, у зупинці чи стоянці керованих ними транспортних засобів на місцях, що позначені відповідними дорожніми знаками або дорожньою розміткою, на яких дозволено зупинку чи стоянку лише транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю, та паркування транспортного засобу без встановленого на ньому розпізнавального знака «Особа з інвалідністю» на місцях, призначених для

безоплатного паркування транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю.

Законопроектом пропонується збільшити розміри штрафів за порушення правил користування місцями для зупинки, стоянки та паркування, призначеними для осіб з інвалідністю, а також запровадити новий склад адміністративного правопорушення – неправомірне використання розпізнавального знака «Особа з інвалідністю», встановивши за нього штраф у розмірі трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (частини шоста, восьма статті 122, частина шоста статті 152-1 КУпАП у редакції законопроекту).

Проте, пояснювальна записка не містить належного обґрунтування запропонованого підвищення розмірів штрафів. З огляду на принцип пропорційності адміністративної відповідальності, розмір санкції має відповідати ступеню суспільної шкідливості правопорушення та бути належним чином обґрунтованим. Відсутність такого обґрунтування може поставити під сумнів доцільність запропонованого посилення адміністративної відповідальності. У подальшому недотримання зазначених принципів може призвести до оскарження та скасування рішень про накладення адміністративних стягнень у судовому порядку, що безумовно перешкоджатиме досягненню мети законопроекту – притягненню до адміністративної відповідальності за передбачені в ньому правопорушення.

Відповідно до пояснювальної записки «реалізація положень законопроекту не потребуватиме додаткових видатків із державного чи місцевого бюджетів, а у разі виявлення відповідних адміністративних правопорушень реалізація цього проекту може мати опосередкований вплив на надходження від сплати адміністративних штрафів, обсяг яких залежить від кількості виявлених та розглянутих правопорушень». Підвищення розмірів штрафів призведе до додаткових надходжень до бюджету, тому відповідно до вимог частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України та частини третьої статті 91 Регламенту Верховної Ради України законопроект потребує фінансово-економічного обґрунтування.

Пункт 2 частини третьої статті 265-4 КУпАП пропонується доповнити підпунктом «і», яким передбачається тимчасове затримання транспортного засобу шляхом доставки для зберігання на спеціальний майданчик чи стоянку у випадку, коли розміщення транспортного засобу є таким, що суттєво перешкоджає дорожньому руху або створює загрозу безпеці руху, а саме – якщо транспортний засіб розташовано без встановленого розпізнавального знака «Особа з інвалідністю» на позначених відповідними дорожніми знаками та/або дорожньою розміткою місцях, призначених для безоплатного паркування транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які здійснюють перевезення осіб з інвалідністю.

Прийняття пропонованих змін до статті 265-4 КУпАП може спричинити правову невизначеність норми. Якщо частина друга цієї статті доповнюється вказівкою на частину шосту статті 152-1 КУпАП (у редакції законопроекту)

після вказівки на випадки, передбачені частиною третьою статті 265-4 КУпАП (у чинній редакції), то ці випадки суттєвого перешкоджання дорожньому руху або створення загрози безпеці руху не повинні поширюватися на частину шосту статті 152-1 КУпАП. Тобто при вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого частиною шостою статті 152-1 КУпАП (у редакції законопроекту), інспектор з паркування у рамках компетенції має право на тимчасове затримання транспортних засобів, як і при вчиненні адміністративних правопорушень, передбачених частинами другою і восьмою цієї статті.

Додатковим ризиком законопроекту є недостатнє врахування принципу соціальної справедливості та практичних аспектів його реалізації. Законопроект поширює відповідні гарантії виключно на осіб з інвалідністю, не враховуючи інші маломобільні категорії населення (осіб із тимчасовими порушеннями опорно-рухового апарату, людей похилого віку, вагітних жінок тощо), які також можуть потребувати спеціальних місць для паркування.

Крім того, встановлення фіксованих штрафів без належного обґрунтування їх розміру обмежує можливість урахування характеру правопорушення та пом'якшувальних обставин. Запровадження відповідальності за неправомірне використання розпізнавального знака «Особа з інвалідністю» потребуватиме перевірки документів, що може ускладнити роботу органів Національної поліції та створити передумови для затримок дорожнього руху. Водночас законопроект не визначає порядок підтвердження права на використання такого знака, не врегульовує особливості його встановлення та демонтажу, а також не враховує механізм перевірки документів про інвалідність, виданих іноземними державами, що може ускладнити правозастосування та призвести до неоднакової практики застосування відповідних норм.

З огляду на те, що встановлення факту правомірності використання розпізнавального знака «Особа з інвалідністю» потребуватиме перевірки документів, що підтверджують інвалідність або перевезення особи з інвалідністю, відсутність законодавчо визначеного порядку такої перевірки може ускладнити доведення складу адміністративного правопорушення, створити передумови для зловживань і неоднакового правозастосування.

Крім того, законопроектом пропонується виключити з КУпАП положення щодо повноважень представників громадських організацій осіб з інвалідністю складати протоколи про відповідні адміністративні правопорушення. На нашу думку, концентрація цих повноважень виключно у поліції та інспекторів із паркування за умов обмежених кадрових ресурсів може негативно позначитися на ефективності виявлення та фіксації таких правопорушень.

Положення розділу II законопроекту не узгоджуються з позицією Конституційного Суду України, який у Рішенні від 15 квітня 2020 року № 2-р(П)/2020 відзначив, що в контексті принципу верховенства права важливим є встановлення при внесенні змін до законодавства розумного часового проміжку між офіційним оприлюдненням закону і набранням ним чинності.

Пункт 2 Прикінцевих положень законопроекту потребує конкретизації в частині доручення Кабінету Міністрів України щодо переліку нормативно-

правових актів, які потребуватимуть змін (відповідно до вимог частини восьмої статті 90 Регламенту Верховної Ради України).

Висновки

Законопроект, спрямований на посилення гарантій захисту прав осіб з інвалідністю, є важливим, однак потребує доопрацювання в частині визначення критеріїв збільшення розміру штрафу за порушення правил зупинки, стоянки та паркування на місцях для осіб з інвалідністю та уточнення порядку підтвердження правомірності використання розпізнавального знака «Особа з інвалідністю».

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*